

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ НАВЧАЛЬНО-РОЗВИВАЮЧИХ ІГОР ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільний вік (3-7 років) пов'язаний з домінуванням ігрової діяльності. На нього припадають головні досягнення дитини у пізнавальному (формується уявлення про зв'язки різних сфер дійсності, образне і початки логічного мислення, сенсорні та інтелектуальні здібності), емоційно-вольовому розвитку (окреслюються прийоми саморегуляції, самостійність поведінки, розвиваються усвідомлена дисциплінованість, ініціативність дій, здатність до спілкування, формуються почуття обов'язку, відповідальності тощо). На межі 6-7 років життя формуються передумови для успішного переходу до шкільного навчання.

Виховання дитини дошкільного віку має орієнтуватися на особливості її розвитку в молодшому, середньому і старшому дошкільному віці.

У вихованні молодших дошкільників важливо створити сприятливі умови для розширення кола предметів і явищ, які вони пізнають, допомагати в ознайомленні з ними, для розвитку спілкування з дорослими й однолітками. Це особливо актуально перед вступом дитини до дошкільного закладу, оскільки полегшує її адаптацію в ньому [5; 7; 9].

У вихованні дітей середнього дошкільного віку слід розвивати дослідництво, експериментування, самостійний пошук відповідей на різноманітні питання, цілеспрямованість поведінки і діяльності, заохочувати до довірливих стосунків і вчити усвідомлювати свою роль у спілкуванні.

Старших дошкільників ознайомлюють з моральними цінностями: вчать правильно поводитися, спрямовують їхню творчу активність, інтереси до різних видів діяльності, які у цей період набувають значного розвитку. У дітей на 6 (7) роках життя слід виховувати психологічну готовність до навчання у школі, розвивати навички вільного спілкування [3].

Загальні вікові особливості розвитку по-різному реалізуються в кожній дитини. Педагогіку, яка не орієнтується на індивідуальний темп розвитку дитини, індивідуально-психологічні відмінності дітей, називають "бездітною".

Індивідуально-психологічні відмінності – стійкі особливості психічних процесів, за якими люди відрізняються один від одного.

Індивідуальність характеризують природні задатки, темперамент, особливості перебігу психічних процесів (сприймання, пам'ять, увага, мислення), інтереси і потреби, воля і почуття, здобутий у процесі розвитку досвід. Дітей однакового віку розрізняють за типологічними особливостями вищої нервової діяльності, фізичного і духовного розвитку, здібностями та інтересами. Знання педагогом темпу індивідуального розвитку дитини, її "психологічного портрета" на кожному етапі дошкільного дитинства допомагає йому в конкретизації, спрямуванні педагогічних умов розвитку, оскільки, як зауважувала Софія Русова, індивідуалізація є найважливішою вимогою справедливого виховання.

Дитину зі збудливим типом нервової системи необхідно підтримувати і спрямовувати на корисні справи; виключити з навколишнього оточення все, що збуджує, суворо дотримуватися режиму дня, розвивати і закріплювати процеси гальмування за допомогою організації спокійної діяльності, навчання самоконтролю.

Дитині із сильною, рухливою, врівноваженою нервовою системою потрібно допомогти стабілізувати її інтереси, пред'являти постійні вимоги до поведінки, контролювати, чи ретельно доводить вона до кінця розпочату справу.

У вихованні малорухливої дитини важливо розвивати інтерес до діяльності, заохочувати до роботи цікавим результатом, схвалювати вияви активності, ініціативи.

Особливої уваги потребує дитина зі слабкою нервовою системою, якій не можна пред'являти завищені вимоги, а тим більше засуджувати її за невдачі. Вміло використовуючи метод навіювання, педагоги, батьки допоможуть їй впевнитися у своїх силах.

Недостатнє врахування особливостей вищої нервової діяльності дітей породжує дисгармонію їхніх взаємин із навколишнім світом, людьми, собою. Актуальність цієї проблеми спричинена тим, що у ранньому дитячому віці формується акцентуація (лат. *accentus* наголос) особистості – граничний вияв окремих психологічних якостей, рис характеру особистості [8; 10].

Залежно від домінування певних якостей дитина сприймає світ і себе у світі, реагує на зовнішні впливи щодо себе. У несприятливих для неї ситуаціях можливі різноманітні відхилення в її поведінці, неврози. Це вимагає від педагога знання особливостей кожного типу акцентуації особистості, особистісних якостей дітей і відповідного спрямування своєї роботи.

Діти демонстративного типу є абсолютним центром сім'ї, вимагають постійної уваги до себе і схвальних оцінок.

Нестійкий тип дитини формується за недостатньої уваги до її виховання, тому необхідно, щоб дитина більшість часу займалася цікавою і корисною справою, а спілкування з однолітками було змістовним і рівноправним.

Діти гіпертимного типу виявляють самостійність, невтомність. Слід визнавати і підтримувати ці переваги, поступово навчаючи аналізувати свої можливості, бачити помилки і прагнути виправити їх.

Представники психоастенічного типу перебувають у постійному страху за себе, своє здоров'я, стосунки з іншими людьми, наслідки своєї поведінки. Тому педагогічна робота повинна бути спрямована на підвищення їхньої самооцінки і зміцнення зв'язків з навколишнім світом. При цьому слід спиратися на позитивні аспекти їхньої поведінки, забезпечувати формування повноцінної особистості.

У процесі виховання необхідно враховувати статеві відмінності психічного розвитку, правильно формувати психологічну стать дитини, основи усвідомлення якої закладаються у 6-8-місячному віці, коли малюки вчаться розпізнавати чоловіків і жінок. У дошкільному дитинстві відбувається поступове усвідомлення своєї статі, формується адекватна поведінка, стосунки з однолітками іншої статі. Тому слід працювати з тими батьками, які спрощено бачать гендерні аспекти формування дитини, заперечуючи значення ласки у вихованні хлопчиків або вважаючи дівчинку нездатною до участі у прийнятті серйозних рішень. У майбутньому ці батьківські помилки можуть спричинити жорстокість або нерішучість їхніх дітей.

Комп'ютерні ігри відповідають різним потребам: одні допомагають готувати дитину до школи, інші допомагають підвищити рівень успішності вже школярів. На дитину накладається безліч нових вимог, правил і обмежень, адже відомо, як освітні програми ускладнюються з року в рік. Саме комп'ютерні ігри здатні допомогти дитині краще справлятися з напругою, а головне – роблять процес навчання легким і бажаним.

Для того щоб гра виявилася корисною для юного користувача, вона повинна відповідати декільком вимогам:

1. Гра повинна сприяти зміцненню та розвитку навичок користувача. Наприклад, корисними вважаються ігри, що допомагають зміцнювати і тренувати пам'ять; розвивати логіку, мислення, концентрацію уваги. Гра повинна допомагати систематично отримувати достовірні та необхідні знання.

2. Правила гри мають бути зрозумілими і точними. Розпливчасті і недосяжні цілі скоро набриднуть користувачеві, і, найімовірніше, він відмовиться від гри.

3. Гра повинна захоплювати користувача і складатися з частин. Наприклад, гра повинні бути розбита на рівні з розвиваючими вправами, в результаті проходження яких користувач отримує бонус або йому присвоюється статус. Так гра буде стимулювати користувача до проходження і буде для нього цікавою.

4. Оформлення гри. Дизайн гри повинен відповідати тематиці, бути лаконічним і не переобтяжений деталями. Відволікаючі яскраві і миготливі кнопки та інші елементи

ти дратують користувача, а від яскравого фону втомлюється зір. Дизайн не повинен викликати агресію. Навпаки, намагайтеся домогтися такого оформлення гри, яке б викликало приємні асоціації і не стомлювало користувача.

Варто виокремити переваги навчально-розвиваючих ігор:

1. Комп'ютерні розвиваючі ігри допомагають дитині адаптуватися до змін у її новому розпорядку, в якому величезне місце відводиться навчанню. Ігри роблять дитину посидючою, націленою на досягнення результату – навчитися читати, малювати, збирати пазли, відгадувати кросворди, вирішувати завдання.

2. Ігри полегшують процес навчання, він перестає бути нудним, а, навпаки, стає захоплюючим. Розвиваючі ігри допомагають зміцнити пам'ять, розвинути уяву, закріпити навички. Однак не слід забувати про відпочинок і перерви [1; 2; 4; 6].

Список використаної літератури

1. *Андерсен Б. Бент.* Мультимедиа в образовании / Бент Б. Андерсен, Катя ван ден Бринк. – М. : Дрофа, 2007. – 224 с.
2. *Гохберг Г. С.* Информационные технологии: учебник : [по группе специальностей "Информатика и вычисл. техника"] / Г. С. Гохберг, А. В. Зафиевский, А. А. Короткин. – 6-е изд., стер. – М. : Академия. – 2011. – 206 с.
3. *Індивідуалізація виховання дошкільника: навчальний посібник для педагогів, психологів, вихователів дитячих дошкільних закладів, студентів середніх і вищих педагогічних закладів, батьків / С. О. Ладивір, Т. О. Піроженко, О. О. Вовчик-Блакитна, І. І. Карабаєва та ін.; Академія педагогічних наук України, Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України.* – К. : Педагогічна думка, 2007. – 152 с.
4. *Комп'ютерні технології в освіті: навч. посіб.* / Ю. С. Жарких, С. В. Лисоченко, Б. Б. Сусь, О. В. Третяк. – К. : Київський ун-т, 2012. – 239 с.
5. *Кононко О. Л.* Психологічні основи особистісного становлення дошкільника: Автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07 / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2001. – 36 с.
6. *Моторин В.* Воспитательные возможности компьютерных игр / В. Моторин // Дошкольное воспитание, 2000. – №11. – С. 53–57.
7. *Піроженко Т. О.* ПЗЗ Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника / Т. О. Піроженко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 152 с.
8. *Піроженко Т. О.* Психологічний супровід інноваційно-освітніх технологій в дитячому садку / Т. О. Піроженко. – Тернопіль : Навчальна книга, 2006. – 48 с.
9. *Піроженко Т. О.* Розмовляти – тобто заявити про себе світу / Т. О. Піроженко // Практична психологія та соціальна робота : Науково-практичний та освітньо-методичний журнал. – 2006. – №1. – С. 6–11.
10. *Піроженко Т. О.* Спілкування дитини з оточенням як презентація особистісних досягнень // Актуальні питання психології. Т.4: Психолого-педагогічні основи розвитку особистісного потенціалу дитини в сучасному суспільстві. Збірник наукових статей / За заг. ред. проф. С. Д. Максименка та канд. психол. наук С. О. Ладивір. – К., 2006. – С.15–27.